

Verslag gebiedsbijeenkomst **Westerwolde** Vlagtwedde, 28 november 2019

Aanwezig waren vertegenwoordigers van:

Provincie Groningen, Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen, Gemeente Oldambt, Gemeente Westerwolde, Gemeente Stadskanaal, LTO Noord/Westerwolde, LTO Noord/Oldambt, Toeristische Kano Bond Nederland, Waterbedrijf Groningen, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschapsconvenant, Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Veldbiologie, Sportvisserij Groningen/Drenthe, Prolander, Gebiedscommissie Westerwolde, Dorpsraad Blijham, Dorpsbelangen Vlagtwedde, algemeen bestuur van het waterschap Hunze en Aa's.

Bijeenkomsten ter voorbereiding op het nieuwe beheerprogramma

In het najaar van 2019 vonden in het beheergebied van het waterschap zes gebiedsbijeenkomsten plaats om te praten over de maatregelen voor veiligheid, wateroverlast, watertekort en waterkwaliteit voor de komende planperiode (2022 – 2027). Het doel van de bijeenkomst was de aanwezigen te informeren over de opgaven en de voortgang van diverse waterthema's en om inbreng te vragen over meekoppelkansen, aanvullingen en aandachtspunten.

Op 28 november 2019 vond de gebiedsbijeenkomst van het stroomgebied van Westerwolde plaats. Hierbij is gediscussieerd over de opgaven, de mogelijke oplossingen en een maatregelenpakket. Dit gebeurde aan de hand van verschillende kaarten rond de belangrijkste thema's. In dit verslag wordt een weergave gegeven van de middag en zijn de aandachtspunten of vragen opgenomen, die door de aanwezigen zijn aangedragen. Daar waar mogelijk zijn de vragen en aandachtspunten van een antwoord voorzien. Sommige antwoorden zijn later uitgezocht en weergegeven.

De vragen en aandachtspunten zijn gerangschikt per thema. Voorafgaande aan de beantwoording van de vragen en aandachtspunten is een korte samenvatting van de stand van zaken en de opgaven van het waterschap gegeven.

>> Veiligheid

Het waterschap biedt bescherming tegen overstroming vanuit zee en overstroming vanuit de boezem. De boezem is een stelsel kanalen waarin het water vanuit het achterland verzameld wordt, waarna het afwatert naar zee.

Het watersysteem Westerwolde ligt met drie km zeedijk aan de Dollard (polder Hongerige Wolf). In de huidige toetsingsronde is naar voren gekomen dat de dijk tussen de Johannes Kerkhovenspolder en de Duitse grens is afgekeurd op stabiliteit en grasbekleding. De veiligheid op korte termijn is niet in gevaar. De verwachting is dat de dijk versterkt moet worden. Het streven is om de dijk te verbeteren, naar voorbeeld van de Groene Dijk, met een flauw talud die aan de Duitse zijde van de Dollard ligt, de zogenaamde Groene Dollarddijk.

De veiligheid van de boezem is goed op orde door de inrichting van bergingsgebieden, het vasthouden van water bovenstrooms en het ophogen van de boezemkaden. In Westerwolde zijn alle bergingsgebieden gereed. Ook de boezemkaden zijn allemaal opgehoogd of verbeterd. In de toetsingsronde voor regionale kaden 2017 - 2023 wordt nadrukkelijker gekeken naar de stabiliteit van de kaden. Als de stabiliteit niet voldoet volgen daarop maatregelen.

Als de inrichtingsmaatregelen voor het NNN (Natuurnetwerk Nederland) Westerwolde zijn afgerond (eind 2020), houden we in het beekdal van de Ruiten Aa ongeveer 1,3 miljoen m³ water bovenstrooms vast binnen het NNN. Buiten het NNN moet voor 2050 nog voor 1,1 miljoen m³ water bovenstrooms ruimte gevonden worden vanwege de te verwachten klimaatverandering.

>> Wateroverlast

In het noordelijk deel van Westerwolde, in de polder Hongerige Wolf en rond Oudeschans, komen in de directe ondergrond nog dikkere pakketten met veen voor, waardoor bodemdaling door veenoxidatie nog op grote schaal kan voorkomen. Dit kan in de toekomst tot wateroverlast en waterhuishoudkundige knelpunten leiden. Voorheen pasten wij in peilbesluiten de peilen aan bij bodemdaling door veenoxidatie. Omdat dit tot verdergaande veenoxidatie leidt, is dit geen duurzame oplossing en gebeurt dat niet meer. Er wordt gezocht naar oplossingen op maat. Er zal samen met alle betrokkenen gekeken worden naar de effecten op lange termijn en de kosten van compenserende maatregelen van eventuele peilaanpassingen.

De steeds vaker voorkomende extreme neerslag kan in bebouwde omgeving op sommige plekken zorgen voor wateroverlast. Gemeenten brengen momenteel in beeld hoe 'klimaatbestendig' hun gebied is en wat de opgave is voor de stedelijke waterberging. Het waterschap werkt hieraan mee. Daar waar knelpunten zijn, worden maatregelen uitgevoerd om dit op te lossen.

Met het vaker voorkomen van extreme piekbuien neemt ook de kans op schade voor gewassen toe. Het is aan de grondgebruiker zelf om zijn bodembeheer hier zo goed mogelijk op aan te passen.

Het is ongeveer 30 - 40 jaar geleden dat in het gebied de grote ruilverkavelingen zijn uitgevoerd. Nadien zijn er lokaal wel aanpassingen gedaan, maar grotendeels is het waterhuishoudkundige systeem onveranderd. Omstandigheden zijn echter wel veranderd en zullen nog verder veranderen. Denk daarbij aan schaalvergroting en modernisering in de landbouw, landbouw als onderdeel van het (cultuur)landschap, uitbreiding van natuur, recreatie, uitbreiding stedelijk gebied, klimaatverandering en de adaptatie aan deze verandering, een doorgaande veenoxidatie en daarmee bodemdaling, toenemende robotisering en automatisering, etc. Vooral in het noordelijk deel van het watersysteem Westerwolde (Hongerige Wolf en Ulsda) is de inrichting van het watersysteem aan vervanging toe. De komende jaren nemen we dit gebied onder de loep om te kijken op welke wijze het watersysteem klaar is voor de toekomst en hoe de maatregelen vorm gegeven zullen worden.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Waar wordt nu gezocht naar mogelijkheden voor de 1,1 miljoen m³ extra water vasthouden?

In Westerwolde is de wateropgave in totaal 2,4 miljoen m³, waarvan 1,3 miljoen gerealiseerd wordt in de Ruiten Aa. Op dit moment wordt gekeken naar mogelijkheden in het Pagediep voor de resterende opgave. In het deel met een veenkoloniale structuur wordt net als in de Veenkoloniën gezocht naar mogelijkheden om water met stuwen vast te houden.

Wie doet wat aan klimaatadaptatie?

Het waterschap neemt nu al maatregelen voor klimaatadaptatie door in de beekdalen water vast te houden en te zoeken naar maatregelen om het water efficiënt te verdelen. Gemeenten voeren stresstesten uit op zoek naar lange termijn maatregelen voor wateroverlast, watertekort en droogte. Ook voor veenoxidatie

Kan het waterschap meer sturen op de (zoek)locatie van de zonneparken, bijvoorbeeld gemeenten adviseren om die op de laagste plekken van de veenoxidatie te bouwen?

Het waterschap heeft geen zeggenschap over waar zonneparken mogen komen. In het kader van veenoxidatie wordt wel gekeken of er vanuit de provincie mogelijkheden zijn om hier meer op te sturen of dit mee te nemen in gebiedsprocessen rondom zonneparken.

Kan het waterschap meer doen om de verstening in stedelijk gebied tegen te gaan?

Het waterschap besteedt hier in voorlichtingscampagnes aandacht aan.

Graag meer en duidelijker koppeling van de opgaven voor watertekort en wateroverlast, niet los van elkaar bekijken.

Het is lastig deze te combineren. Water dat in de winter is gevallen kun je niet vasthouden tot het moment dat er watertekort is. Verreweg het meeste is in de tussentijd verdampt of geïnfiltreerd. Daarnaast moet er in de winter ook ruimte blijven voor de opvang van extreme neerslag.

Graag meer duidelijkheid geven over de aanpak van de veenoxidatie in Westerwolde Noord.

Op dit moment wordt samen met de provincie gekeken wat de mogelijkheden voor de aanpak zijn voor veenoxidatie. Dit zal zeer waarschijnlijk uitmonden in gebiedsprocessen, maar de exacte aanpak is op dit moment niet duidelijk.

Geeft het waterschap wel voldoende aandacht aan de verschillen tussen de oude hoogtekartaal en de nieuwe hoogtekartaal (AHN)?

Oudere en nieuwe hoogtekarten zijn zeker bij het waterschap onder de aandacht. Echter, door meetonnauwkeurigheden zijn er plekken waar de bodem zelfs omhoog komt als je de oude en de nieuwe hoogtekarten met elkaar vergelijkt. Dit is niet juist en geeft direct aan wat het probleem is van oudere hoogtekarten.

Mussel Aa/Pagediep staat al veel jaren op de kaart als zoekgebied voor waterberging en een ecologische verbindingszone, er zijn boeren die hieraan willen meewerken, maar er gebeurt niets en nieuwe ontwikkelingen kunnen nu ook niet. Hoe gaat het waterschap een einde aan maken aan deze onzekerheid?

Het stroomgebied van het Pagediep staat voor het waterschap op de kaart als een kans voor het bovenstrooms vasthouden van water (veiligheid) in combinatie met een ecologische inrichting (voor de Kader Richtlijn Water, KRW) van dit beekstelsel en het opheffen van vier vismigratie knelpunten (KRW opgave). Voor de provincie Groningen heeft het de status van een te ontwikkelen ecologische verbindingszone (EVZ). De gemeente Stadskanaal heeft onder andere aandacht voor wonen, de landschappelijke en agrarische en recreatieve versterking.

Alle aandacht en middelen zijn de afgelopen jaren met name gericht geweest op het NNN Westerwolde. Een logisch vervolg hierop zou het beekstelsel van het Pagediep zijn. Om dit gerealiseerd te krijgen dienen alle partners en belanghebbenden wel hun medewerking te verlenen en middelen beschikbaar te stellen. Het waterschap zou bij voorkeur in dit samenwerkingsverband willen optreden. Het waterschap zal wel bestuurlijk aandacht vragen voor deze langlopende onzekerheid.

>>WATERTEKORT

In de zomer is er in Westerwolde (net als in de rest van ons gebied) sprake van een watertekort. We voeren in de zomer water aan vanuit het IJsselmeer om dit tekort aan te vullen. De wateraanvoer uit het IJsselmeer is een absolute noodzaak voor Westerwolde om het huidige grondgebruik te behouden en droogte te voorkomen. Ook de beken hebben wateraanvoer nodig om droogval in de zomer te voorkomen.

Via het Deltaprogramma Zoetwater is de huidige wateraanvoer uit het IJsselmeer in ieder geval zeker gesteld tot 2050. Het kan voorkomen dat het zo extreem droog is dat we niet voldoende water vanuit het IJsselmeer kunnen aanvoeren, omdat deze buffer uitgeput raakt. Dan treedt de zogenaamde verdringingsreeks in werking. De verdringingsreeks geeft de rangorde van maatschappelijke behoeften aan, die bij de verdeling van het beschikbare water in acht wordt genomen

2018 en 2019 waren extreem droge jaren. In die droge jaren werd door de extra inzet van noodpompen het water vanuit het IJsselmeer efficiënt verdeeld naar de gebieden waar dit het meest nodig is. De kans op een droog jaar, zoals 2018 en 2019, zal in de toekomst naar verwachting toenemen.

Voor het opvangen van een toenemende vraag (door hogere verdamping, toename beregening en veranderend landgebruik) zoeken we naar mogelijkheden voor het efficiënter verdelen van het water, het verminderen van de watervraag, het optimaliseren van waterpeilen en de conservering van water. Wij vragen ook inzet van de watergebruiker om efficiënt om te gaan met het aanwezige water. Dit kan door goed bodembeheer, door een efficiëntere manier van beregenen of daar waar het mogelijk is door beregenen met grondwater. Hiervoor zijn in Westerwolde een aantal gebieden aangewezen.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Een compliment voor het waterschap over de wateraanvoer in de zomer.

Dank u wel

Er zijn zorgen of de sinds 2011 toegestane beregening uit grondwater in Westerwolde negatieve gevolgen heeft voor de natuur. Graag een evaluatie van de droge jaren 2018 en 2019 en het grondwaterbeleid uitvoeren. En dan ook graag belangengroepen daarbij betrekken.

Deze suggestie nemen we mee voor ons werkprogramma voor 2020.

Het drinkwaterbedrijf verwacht een toename van het gebruik van 25%. Ze wil in Westerwolde op zoek naar een nieuwe bron voor 2050. Hoe wordt dat aangepakt?

Dit is de verantwoordelijkheid van het drinkwaterbedrijf. Informatieve vragen kunnen aan het waterbedrijf gesteld te worden

Graag Informatie delen over de zoektocht naar een strategische watervoorraad.

Provincie en Waterbedrijf hebben van het Rijk de opdracht gekregen te zoeken naar aanvullende strategische grondwatervoorraden (ASV's), om ook in de toekomst voldoende drinkwater te garanderen. Hiervoor is

onderzoek gestart. Het waterschap is lid van de klankbordgroep die rond dit onderzoek is opgericht. Informatieve vragen kunnen aan provincie en waterbedrijf gesteld te worden.

Is het Mussel Aa kanaal als buffer te gebruiken?

Bij het huidige landgebruik is dat op dit moment niet mogelijk.

Gebruik de bergingspolders als waterberging/waterbuffer voor lokaal gebruik in de zomer

Gezien het huidige landgebruik kunnen deze bergingsgebieden niet direct ingezet worden als waterbuffer. Mogelijk kunnen in bergingsgebieden met natuur de natuurdoelen worden aangepast en het gebied als waterbuffer worden ingericht. Er is nog onderzoek nodig om te kunnen afwegen of de hiervoor benodigde investeringen gewenst zijn.

Instrument kavelruil kan meer gebruikt worden voor integrale dossiers zoals droogte/ruimtelijke adaptatie en veenoxidatie.

Dit instrument wordt op kleine schaal ook nu al bij sommige inrichtingsprojecten ingezet. Om dit op grotere schaal voor integrale opgaven te doen, moet een beroep op de provincie of Prolander worden gedaan.

Hoe kunnen we infiltratie en water vasthouden in grondwater nog verbeteren?

Lokaal is door natuurontwikkeling al veel meer grondwater vastgehouden. Ook door ons grondwater gestuurde peilbeheer wordt in het voorjaar al maximaal grondwater in onze landbouwgebieden vastgehouden. Het grondgebruik is sterk bepalend voor de mogelijkheden om grondwater vast te houden. Verandering van grondgebruik is daarom een goed moment om te zoeken naar mogelijkheden om nog meer grondwater vast te houden. In de toekomst gaan we dat daarom vooral doen in gebieden waar nieuwe natuur wordt ontwikkeld.

Wat is de invloed van Duitsland op de infiltratie in Westerwolde. Graag een studie doen naar een vergelijking tussen grondwater in Duitsland en Nederland

Deze vraag is relevant in de onderzoeken naar de aanvullende strategische grondwatervoorraden. Wij zullen de vraag daarom in deze onderzoeken inbrengen.

Graag samen met de landgebruikers een studie doen naar de cijfers van de waterverdeling en het watergebruik over het hele jaar, watertekorten en wateroverschotten.

We gaan in 2020 beschrijven wat het lange termijn effect is van de droogte in 2018 en 2019 op diverse belangen (natuur, landbouw, waterkwaliteit en grondwater). We zullen hiervoor gebruik maken van onze bestaande meetgegevens. We zullen ook de sectoren betrekken onder andere ook voor aanleveren van hun meetgegevens, waarnemingen en evaluaties.

Graag klimaatbuffers met functieverandering als ruimtelijke adaptatie maatregel

Het waterschap kan adviseren richting provincies en gemeenten om te overwegen functies te veranderen ten behoeve van klimaatveranderingen en op die manier ruimtelijk adaptief te handelen. Het waterschap heeft hierin wellicht wensen, maar ruimtelijk is het veranderen van functies en/of bestemmingen aan de provincies en gemeenten om hier keuzen in te maken.

De indruk bestaat dat er steeds meer lelieteelt komt in Westerwolde, wat slecht is voor de waterkwaliteit en voor de watervraag. Kan het waterschap dit soort hoogsalderende teelten minder pampieren?

Volgens de huidige regelgeving kan het waterschap hier geen onderscheid in maken.

Kan het waterschap het peilbeheer voor de klei verbeteren? Peilbeheer op de zandgronden is goed, zo houden, maar voor de klei graag met name in de zomer een actiever peilbeheer.

In een groot deel van ons beheergebied hebben wij peilbesluiten genomen. In die gebieden heeft iedereen de mogelijkheid gekregen om hier zienswijzen over in te dienen. Het is ook in kleigebieden belangrijk om te kijken

naar de laagste gronden. Als gevolg van veenoxidatie is het goed mogelijk dat in de toekomst een ander peil wordt ingesteld. Dit is echter nog onzeker.

>> WATERKWALITEIT

Binnen de Europese kaderrichtlijn water (KRW) richten wij ons op het ecologisch gezond maken en houden van het water. Dit betekent dat naast de chemische waterkwaliteit ook de samenstelling van de aanwezige biologie - zoals vissen, kleine beestjes, waterplanten en algen - een belangrijke maat is. Het watersysteem Westerwolde kent vier KRW-waterlichamen waarvoor doelen en maatregelen zijn opgesteld: drie beeksystemen Westerwoldse Aa-Zuid/Ruiten Aa/Runde, Mussel Aa/Pagediep, Westerwoldse Aa-Noord en één kanalen systeem; Kanalen Westerwolde. Geen van de waterlichamen voldoet al aan de eisen voor een goede ecologische waterkwaliteit.

De algemene waterkwaliteitsbepalende fysische en chemische parameters, zoals onder andere fosfaat en stikstof voldoen op de officiële KRW-meetpunten overal aan de norm. Alleen in het noordelijke kleigebied treffen we lokaal nog hoge nutriëntengehalten aan. Aandacht is wel nodig voor de mogelijk nadelige invloed van gewasbeschermingsmiddelen op de biologie.

De Westerwoldse Aa Noord was oorspronkelijk een beek, maar is nu vooral een diep en breed boezemkanaal, bedoeld voor de afvoer van water uit het achterland van de Veenkoloniën en Westerwolde. Het is geheel omringd door kaden en is verbonden met een meebewegende boezem die in peil zal stijgen bij hoogwater en wanneer er niet onder vrij verval op de boezem kan worden geloosd. Om de ecologie in de Westerwoldse Aa Noord te verbeteren zijn er natuurvriendelijke oevers gerealiseerd en slenken naast de hoofdloop gelegd. Deze bieden in de toekomst een geschikt leefgebied voor water- en oeverplanten en bijbehorende macrofauna (kleine waterdieren) en vissoorten.

Westerwoldse Aa-Zuid/Ruiten Aa/Runde is van oorsprong een natuurlijke beek, die ontsprong in het Bargerveen als onderdeel van het grotere ontgonnen Bourtangerveen en via natuurlijke afwatering uitmondt in de Dollard. De benedenloop, het deel Westerwoldse Aa Zuid, maakt onderdeel uit van de boezem, ligt tussen kaden en heeft een veiligheidsfunctie als bescherming tegen overstroming. Hier vindt geen hermeandering plaats, maar zijn er wel natuurvriendelijke oevers aangelegd. In de Ruiten Aa wordt door hermeandering het natuurlijk profiel zo veel mogelijk hersteld. De aanwezige stuwen worden verwijderd en vervangen door vispasseerbare bodemvallen (vispassages). De zuidelijk gelegen Runde is ingericht als ecologische verbingszone tussen het Bargerveen en de Ruiten Aa. Hier zijn brede ecologische zones naast de Runde gerealiseerd en zijn de aanwezige stuwen vispasseerbaar gemaakt. Het volledige waterlichaam is afhankelijk van externe wateraanvoer in de zomer vanuit het IJsselmeer. Om de doelen voor biologie te realiseren, wordt vooral gewerkt aan de verbetering van de inrichting: hermeanderen, weer laten stromen en vismigratie barrières opheffen. Waar deze maatregelen al genomen zijn, zien we lokale verbeteringen van de ecologie. Het ontbreken van voldoende natuurlijke waterafvoer in de zomer (deels gecompenseerd door kunstmatige wateraanvoer vanuit het IJsselmeer), de opstuwing vanuit de boezem (Westerwoldse Aa noordelijk van Wedde) en het landbouwkundige peilbeheer in de Runde en bij ter Wisch leggen beperkingen op aan het natuurlijk hydromorfologisch functioneren van delen van dit beekstelsel. Ondanks deze beperkingen hebben de nieuw aangelegde trajecten een duidelijke meerwaarde voor de natuur in hun rol als verbingszone en leefgebied voor veel plant en diersoorten. De verwachting is wel dat herintroductie van beek specifieke vissen en kleine waterdieren nodig is om de KRW doelen te halen. Veel soorten zijn door de grootschalige normalisaties van de Westerwoldse beken verdwenen en de verwachting is dat deze in veel gevallen niet in staat zijn om op eigen kracht vanuit naastgelegen beeksystemen Westerwolde te bereiken.

Voor het *Pagediep/Mussel Aa* is een beperkte KRW ambitie vastgelegd in 2009. Het waterlichaam is geclassificeerd als beek, maar is op dit moment vooral een slotenstelsel in een landbouwgebied. Er is samen met provincie, gemeenten en andere betrokkenen gekeken of er kansen zijn voor het beekdal op het gebied

van hermeandering, vismigratie en het vasthouden van water. De conclusie was dat een hogere ambitie gezien de benodigde grondverwerving in een gebied buiten het NNN niet haalbaar is. Voor dit waterlichaam zijn geen effectieve maatregelen te bedenken, want het oorspronkelijke brongebied is niet meer aanwezig en er is geen ruimte voor hermeandering. In dit waterlichaam wordt daarom de huidige toestand als doel aangenomen. Wel wordt het onderhoud natuurvriendelijker gemaakt. We houden eventuele meekoppelkansen voor natuurontwikkeling en gebiedsontwikkeling wel in de gaten.

Kanalen Westerwolde is een stelsel van kanalen, door de mens aangelegd voor een transportfunctie maar ook voor de aan- en afvoer van water. De rustige delen van de kanalen hebben over het algemeen een iets betere kwaliteit dan de doorvoerkanalen. Er wordt gewerkt aan de aanleg van 17 km natuurvriendelijke oevers, waarvan al 12 km is gerealiseerd. In grote delen van de kanalen in Westerwolde lijken de mogelijkheden voor natuurvriendelijke oevers beperkt, maar we proberen toch de uitvoeringsopgave van de resterende vijf km voor eind 2021 te realiseren.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Er worden veel technische aanpassingen voor macrofauna voorgesteld. Wat is de redenatie hierachter?

De afgelopen jaren zijn er voor de macrofauna in Westerwolde veel aanvullende metingen uitgevoerd die ons een beter inzicht hebben verschaft in de huidige samenstelling en ecologische potenties. In Westerwolde spelen er twee belangrijke zaken die leiden tot het bijstellen van de KRW doelen voor macrofauna:

- 1. veel soorten zijn door de grootschalige normalisaties in het verleden verdwenen uit de Westerwoldse beken en kunnen daar naar verwachting niet op eigen kracht terugkeren,*
- 2. het is niet overal mogelijk om de natuurlijke hydromorfologische condities te herstellen die kenmerkend zijn voor stromende beken.*

Het waterschap zal zich samen met de partnerorganisaties maximaal inspannen om op termijn een zo natuurlijk mogelijke kenmerkende macrofaunastand te realiseren. Hiervoor liggen met name in de NNN kerngebieden van de Ruiten Aa goede potenties. Omdat de beek de afgelopen jaren over vrijwel de volledige afstand gehermeanderd is vraagt dit nog wel de nodige ontwikkelingstijd. Daarnaast speelt het aandachtspunt dat er veel kenmerkende stromingsminnende soorten uit het gebied verdwenen zijn. Hiervoor onderzoekt het waterschap in de komende beheerplan periode de mogelijkheden tot actieve uitzet vanuit andere beeksystemen en zal hiervoor enkele projecten gaan opstarten. In het Pagediep/Mussel Aa waterlichaam, Westerwoldse Aa Noord en delen van de Ruiten Aa/Runde is het niet mogelijk de natuurlijke stromingscondities te herstellen zonder andere gebruiksfuncties van de aanliggende gronden negatief te beïnvloeden. Hier zijn de potenties voor een kenmerkende macrofaunastand lager en is een bijstelling van de in het verleden geformuleerde doelen voor 2027 noodzakelijk.

Wat betekent de overschrijding van Linuron in relatie tot het grondwater?

Linuron is overschrijdend aangetroffen in het Pagediep/Mussel Aa in 2016. In de jaren daarna zijn geen overschrijdingen meer waargenomen. Linuron (herbicide) mag inmiddels al zo'n anderhalf jaar niet meer gebruikt worden. Dit verbod geldt voor alle Europese landen. Reden is dat linuron niet meer aan de veiligheidseisen op Europees niveau kon voldoen. In die zin is eventuele beïnvloeding van het grondwater stopgezet.

Provincie Groningen heeft medicijnresten gemeten in het grondwater en heeft daar een rapport van. Is het waterschap hiervan op de hoogte en wat doet het waterschap met de resultaten?

We zijn op de hoogte van het rapport. In Groningen werden opvallend veel medicijnresten aangetroffen in de periode 2015 - 2016. Daarom heeft de provincie besloten om bij de volgende KRW meetronde opnieuw op medicijnresten te onderzoeken. De resultaten hiervan neemt het waterschap mee bij haar evaluatie met betrekking tot medicijnresten. Bij het waterschap bestaat de aanpak van medicijnresten in oppervlaktewater

op dit moment uit een bronaanpak en het monitoren en in kaart brengen van de problematiek, waarna in 2021 de evaluatie volgt.

Graag beter het grondwatermeetnet en het oppervlaktewater meetnet op elkaar afstemmen, daar waar het elkaar beïnvloedt.

We zullen hier samen met de provincie naar kijken.

Hoe gaat het waterschap de overschrijdingen van de stoffen oplossen, zodat de waterlichamen wel voldoen aan de chemische toestand? Gaat men de landbouw hiervoor harder aanpakken of zijn er ook andere bronnen?

De overschrijdende stoffen in Westerwolde zijn:

- PFOS: De metingen van PFOS laten zien dat het in het oppervlaktewater aanwezig is en normoverschrijdend kan voorkomen. Er zijn echter vragen gerezen over de gebruikte bemonsterings/meetmethode. In 2020 meten we PFOS in oppervlaktewater opnieuw met de juiste methode. Daarna beoordelen we opnieuw of er maatregelen moeten worden genomen. Zoals bekend is PFOS (één van de PFAS) een stof die overal voorkomt. Dit vraagt sowieso om een landelijk aanpak en zo mogelijk om een aanpak van specifieke puntbronnen (bijvoorbeeld brandweerlocaties, specifieke industrieterreinen, vuilstort)
- Ammonium: Voor de aanpak van ammonium is regionaal maatwerk nodig. Op basis van een goede analyse waar en wanneer de problemen zich voordoen kunnen specifieke maatregelen worden genomen. In eerste instantie gericht op emissies van RWZI's en landbouw.
- Kobalt en seleen: Er is een landelijke actie uitgezet om de bronnen beter in beeld te krijgen. We wachten de resultaten van deze actie af voordat we maatregelen kunnen formuleren.
- Esfenvaleraat: Dit gewasbeschermingsmiddel krijgt binnenkort een lager normgetal. Mogelijk behoren de overschrijdingen hiermee tot het verleden.
- Linuron: Het gewasbeschermingsmiddel linuron is sinds 2017 niet meer toegestaan, maatregelen zijn daarom niet meer mogelijk.

Voor stoffen waarvan duidelijk is dat deze uit de landbouw komen worden DAW projecten uitgevoerd. Momenteel loopt het project Schoon erf Schoon water waarvoor akkerbouwers in het gebied van Westerwolde zich kunnen aanmelden. Er is 40% subsidie beschikbaar tot een bedrag van € 14.000,- voor het doen van investeringen om het erf emissieloos te maken. In 2020 en 2021 starten we het DAW project Aanpak perceelsemissie. Bekendmaking over dit project kunt u volgen via de landbouwnieuwsbrief en via onze website. Daarnaast wordt vanaf volgend jaar extra gehandhaafd op het aanhouden van de teeltvrije zone en het voldoen aan de verplichting voor de drukregistratievoorziening.

Beek en beekdal moeten zichtbaar blijven, daar heb ik zorgen over hoewel ik begrijp dat het lastig is.

Bij de inrichting en ontwikkeling van de beekdalen wordt een afweging gemaakt tussen de landschappelijke waarden en het natuurlijk functioneren van een beeksysteem. Door de inwoners van het gebied worden de open (cultuurhistorische) beekdalen met een goed uitzicht erg gewaardeerd. Vanuit de natuurwaarden is echter ook de ontwikkeling van voldoende boomvormers van groot belang. Boomwortels, takken en bladeren in de beek spelen een belangrijke rol als substraat (leefgebied) voor allerlei dieren. De bomen zorgen daarnaast voor beschaduwing wat de beek koel houdt en ongewenste dichtgroei door waterplanten tegengaat. De natuurbeheerders en waterschap proberen beide belangen goed vorm te geven en een afwisselend landschap met open en beschaduwde trajecten te realiseren.

Na signalering van problemen met gewasbeschermingsmiddelen is bij de handhaving een positieve insteek nodig.

Wanneer een grove overtreding wordt geconstateerd, wordt er direct handhavend opgetreden en daarnaast verzocht de veroorzaakte vervuiling waar mogelijk op te ruimen. Bij minder grove overtredingen zal eerst een gesprek gevoerd worden en de mogelijkheid geboden om veranderingen aan te brengen. De positieve insteek

bestaat er uit dat de handhaver meekijkt met de agrariër welke mogelijke oplossingen er zijn. Uiteindelijk is de agrariër zelf verantwoordelijk voor zijn bedrijfsvoering.

Het waterschap wil meer trekvisseren in de Ruiten Aa, maar er worden juist vissen meegenomen.

Het waterschap streeft met het herstellen van verbindingen en het realiseren van een goede inrichting naar een gezonde visstand. In de beek mag ook gevist worden. Hierbij is het toegestaan om af en toe een vis mee te nemen voor eigen consumptie. In de vergunning voorwaarden van de VisPas worden restricties gesteld aan de aantallen vissen die meegenomen worden. Hier wordt door de BOA's van Sportvisserij Groningen Drenthe op gehandhaafd. Mocht blijken dat sportvisserij de realisatie van de natuurdoelen in de weg staat dan zullen waterschap en Sportvisserij Groningen Drenthe hier aanvullende maatregelen op formuleren. Hierbij valt te denken aan scherpere meeneem voorwaarden of een intensievere inzet van handhavers.

Hoe gaan jullie om met de stoffen die van zonnepanelen op water afkomen (Vitens weet hier meer over)?

Zonnepanelen wateren af op de bodem en voeren vertraagd af via de bodempassage naar het oppervlaktewater. Naar onze mening is er geen directe en versnelde afvoer vanaf de zonnepanelen op het open water, maar we zullen de informatie van Vitens opvragen.

Wordt er wel genoeg aandacht gegeven aan de andere beeksystemen, anders dan de Ruiten Aa?

Op dit moment ligt de focus niet alleen op de Ruiten Aa. Ook in de Ronde, Westerwoldse Aa en een klein deel van de Mussel Aa zijn maatregelen uitgevoerd om de ecologische kwaliteit verder te verbeteren. Voor het Pagediep en Mussel Aa liggen er gezien de huidige gebruiksfuncties op dit moment weinig mogelijkheden voor herinrichting. Mogelijk dat er zich in het Pagediep de komende jaren nog kansen voor gaan doen om opgaven op het gebied van KRW en waterberging verder vorm te geven maar deze dienen nog verder uitgewerkt te worden.

Wat leveren de natuurvriendelijke oevers op wat betreft waterkwaliteitsverbetering?

Natuurvriendelijke zijn een effectieve maatregel voor verbetering en herstel van ecologische natuurwaarden in kanalen. Door de geleidelijke overgang van land naar water hebben oeverplanten de mogelijkheid zich te vestigen. Daarnaast wordt er met de aanleg van natuurvriendelijke oevers een brede zone gecreëerd met ondiep water. In dit deel van de oever kunnen drijfplanten en ondergedoken waterplanten groeien. Met de aanleg van natuurvriendelijke oevers neemt de soortenrijkdom – en de begroeiing in het water toe, waardoor meer geschikt leefgebied voor macrofauna en meer schuil- en paaimogelijkheden voor vissen ontstaan.

Is er voldoende zicht op de relatie tussen grondwater en oppervlaktewater ook voor waterkwaliteit

In 2017 is voor het gebied Westerwolde een watersysteemanalyse uitgevoerd waarbij gekeken is naar de herkomst van water en voedingsstoffen. Uit deze analyse is naar voren gekomen dat de waterkwaliteit in het gebied in afvoerperioden vooral beïnvloed wordt door uitspoeling van freatisch grondwater en in perioden van droogte door wateraanvoer van buitenaf. Het diepere grondwater heeft lokaal minimaal invloed op de waterkwaliteit.

Er worden weer extra eisen gesteld aan de spuitapparatuur. Wat is de taak van het waterschap hierin?

Het waterschap is bevoegd gezag om hier op te handhaven. Wij hebben geen invloed op de extra eisen die gesteld worden, dat wordt landelijk geregeld.

Graag in verband met waterkwaliteitsverbetering meer aandacht voor het scheiden van landbouw en natuurwater stromen. Graag hier aandacht aan besteden in het nieuwe beheerprogramma

Het actief scheiden van natuur- en landbouwwater kan alleen daar plaatsvinden wanneer het natuurgebied een eigen intern watersysteem in stand kan houden en derden hiervan geen hinder en/of schade ondervinden. Om hieraan tegemoet te kunnen komen zal er maatwerk nodig zijn en daar waar mogelijk kan hierover worden geadviseerd richting betrokken eigenaren.

Er wordt volop gevist in het helofytenveld bij Vlagtwedde. Is dat inderdaad toegestaan?. Is het wel handig om te doen?

Het helofytenveld bij Vlagtwedde is in eigendom van de gemeente Westerwolde. Deze bepaalt ook of het vissen hier wel/niet toegestaan is. De vijver heeft een functie als opvangbassin van riooloverstortwater. Vanuit dat oogpunt is het in verband met volksgezondheid niet verstandig hier in te vissen.

Het helofytenveld herbergt in de rietpopulatie een heleboel bijzondere vogels (baardman, rietzanger, karekiet. Graag hier aandacht voor hebben.

Het beheer van het helofytenveld zelf wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer. Het is een extensief beheer, waarin er voldoende begroeiing in ruimte en tijd gespaard wordt voor deze vogelsoorten en er zo voldoende aandacht voor is.

Kan het waterschap meer aandacht hebben voor de kolken (overige wateren)?

Kolken zijn vaak losse elementen in het landschap die geen directe verbinding hebben met het watersysteem. Als cultuurhistorisch erfgoed met betrekking tot waterveiligheid, zijn de kolken een nalatenschap uit deze perioden van dijkdoorbraken en overstromingen. In het kader van overige wateren gaan we kijken of we hier naar de waterkwaliteit gaan kijken.

Kan het waterschap meer doen aan de drijfmest/bemesting vlak langs de beek?

Wij kunnen hier alleen handhavend optreden door te handhaven op de wettelijke vereiste afstand tot de watergang en indien er afstroming plaatsvindt naar het oppervlaktewater. Voor lozing op de bodem is de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) de verantwoordelijke instantie.

Er zijn zorgen over de toename van de lelieteelt in Westerwolde omdat de lelieteelt meer water en meer gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. De volgende suggesties werden gedaan :

- Eventuele extra watervraag niet faciliteren
- Kun je lelieteelt een sierteelt laten zijn?
- Breng het probleem in kaart
- Ga in gesprek met andere overheden (gemeenten, provincie)
- Breng dit aspect in in omgevingsvisies en bestemmingsplannen
- Onderzoek wat het betekent voor de toxiciteit (Ecologische Sleutel factor ESF 8)
- Kunnen er beperkingen worden opgelegd?
- Kan er gezorgd worden dat zij aangepaste drainage en irrigatie concepten moeten toepassen zodat er minder afstroom is.

Het antwoord van het waterschap is dat het hier gaat om een autonome ontwikkeling. Als waterschap kunnen wij geen eisen stellen aan de teelt of sturen in het wel/niet mogen telen van lelies.

Wij kunnen wel door middel van DAW projecten lelieteelers stimuleren om de teelt zo duurzaam mogelijk uit te voeren. Deelname aan de DAW projecten zoals Aanpak perceelemissie gaat op basis van vrijwilligheid.

>> OVERIGE ONDERWERPEN

Beheer en Onderhoud

Beheer en onderhoud is nodig om veiligheid en voldoende water te garanderen. Als sloten dichtgroeien is water aan- en afvoer niet mogelijk. Binnen het onderhoud worden de ecologische kansen zoveel mogelijk benut. We hebben te maken met de wet natuurbescherming. We kiezen voor de benadering waarbij het onderhoud is gericht op de leefomgeving van soorten. Bij maaiwerkzaamheden sparen wij bij de meeste watergangen en kaden delen van de begroeiing. Dit houdt in dat ook in de winter de begroeiing blijft staan.

Met deze vorm van onderhoud wordt de biodiversiteit vergroot. Deze vorm van beheer mag echter de aan- en afvoer van water niet belemmeren.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Graag een convenant tussen de hengelsport en het waterschap met afspraken over beheer en onderhoud op sommige trajecten, bijvoorbeeld bij Wedde.

Op verschillende locaties wordt al gewerkt met convenanten tussen Sportvisserij Groningen Drenthe, lokale verenigingen en het waterschap. Hierin worden afspraken vastgelegd over locaties, perioden van onderhoud en andere praktische zaken. Op deze manier zorgen we er voor dat voor alle partijen de randvoorwaarden helder zijn en wordt voldaan aan wettelijke verplichting vanuit bijvoorbeeld de natuurwetgeving. Binnen Westerwolde zijn hier in Wedde al goede ervaringen mee opgedaan.

Er zijn al goede stappen gezet richting natuurvriendelijk beheer.

Dank u wel.

Hoe gaat het waterschap om met de muskusrat, de beverrat en de bever?

De verantwoordelijkheid voor het beheer en beperken van schade door muskus- en beverratten ligt bij het waterschap. De bescherming tegen schade door bevers ligt bij de provincie. Wij zijn met de provincie bezig om te kijken hoe we om kunnen gaan met schade door bevers, terwijl de bever een beschermde diersoort is. Er wordt gewerkt aan een beverprotocol. Het waterschap bestrijdt gebiedsdekkend de muskusratten, ook in particuliere sloten.

Bij het maaibeleid van de Ruiten Aa graag rekening houden met specifieke insecten, dus bepaalde delen graag niet of juist wel maaien.

Momenteel werken wij het onderhoud aan onze beken verder uit. Hierbij is maatwerk een belangrijk onderdeel. Daarbij zal voor verschillende beektrajecten worden bepaald hoe er zo veel mogelijk variatie in de vorm van de beek en de begroeiing in en langs de beek kan worden gekregen. Deze variatie is heel belangrijk voor allerlei insectensoorten die vaak maar een klein stukje van de beek bewonen en per soort heel verschillende eisen aan hun leefomgeving stellen. Daarom willen we inderdaad veel variatie aanbrengen in de beekdelen die we wel en niet maaien. De ontwikkeling van dit specifieke maaionderhoud is nu in volle gang.

Neem het beekonderhoud ook op in het Onderhouds/beheerprogramma, zodat het natuurvriendelijk onderhoud ook bij de medewerkers landt.

Voor de beken worden momenteel onderhoudsplannen opgesteld, welke ook bij de medewerkers zullen belanden. Dit gaat dus gebeuren.

De wens is dat het waterschap biodiversiteit hoger in het vaandel heeft als beheerder van een deel van het landschap

Wij hebben biodiversiteit hoog in het vaandel. Dit komt tot uitdrukking in de werkzaamheden die we uitvoeren in het kader van vismigratie, beekherstel, aanleg luwe zones langs meren, aanleg natuurvriendelijke oevers langs kanalen en het ecologisch onderhoud daarvan. Via beheer en onderhoud kan veel extra winst worden gehaald voor de biodiversiteit. Zo voeren wij een ecologisch onderhoud uit voor zo'n 2000 km watergang om de groenblauwe dooradering in ons beheergebied te versterken; essentieel voor de instandhouding en verdere ontwikkeling van biodiversiteit. Daarbij kijken we als waterschap niet alleen naar beschermde soorten, maar naar alle aanwezige soorten.

Goed dat het waterschap bepaalde delen van de Ruiten Aa nu onderhoudt met maaibeheer. Dat is een voorbeeld van goed detailbeheer.

Dank u wel.

Recreatie

Zaken die wij doen ten behoeve van de recreatie zijn:

- Controle waterkwaliteit zwemplassen
- Op diepte houden van de vaarwegen
- Bemaling stopzetten ter bevordering van natuurijs
- Vergroting van de leefomgeving van de vis
- Mogelijkheden voor kanovaart (aanpassing stuwen en kanovriendelijke vispassages)

Medegebruik van onze maaipaden, kaden en dijken voor recreatie is – met uitzondering van gemotoriseerd verkeer - toegestaan voor zover dit de uitvoering van onze taken niet beperkt. Voor de komende planperiode kijken we welke wensen er bestaan, wat de mogelijkheden zijn en welke randvoorwaarden daarbij horen.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Graag betere afspraken over de oevers van het Boelens Tijdens kanaal. Daar ontbreken mogelijkheden om te vissen.

Waterschap Hunze en Aa's heeft de visrechten van haar wateren verpacht aan Sportvisserij Groningen Drenthe. Dit zorgt er voor dat de aangesloten sportvissers hier mogen vissen. Met betrekking tot toegankelijkheid van trajecten gedooft het waterschap het betreden van haar eigendommen door sportvissers, maar neemt er in principe geen aanvullende maatregelen om de toegankelijkheid te verbeteren. Er zijn in het gebied voldoende goed bereikbare locaties beschikbaar waar sportvissers voldoende bij het water kunnen komen. Het waterschap staat altijd open voor het meedenken over het verbeteren van de toegankelijkheid maar kan vanuit kostenooipunt en andere functies (bijvoorbeeld natuur) niet altijd instemmen met iedere wens.

Biodiversiteit

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Graag nadenken over het afvoeren van maaisel omdat dit de biodiversiteit kan bevorderen.

We voeren al terplekke maaisel af door het van het ecologisch waardevolle talud op ons onderhoudspad te brengen. Afvoer van het maaisel vanaf onze onderhoudspaden blijkt nog niet eenvoudig. Het zijn lange linten en dus geen aaneengesloten grote oppervlakten. Ook het is het verwijderen van maaisel op onze smalle onderhoudspaden lastig. Wij volgen de (landelijke) ontwikkelingen op dit vlak en haken aan waar wij serieuze mogelijkheden zien om maaisel te kunnen afvoeren en zinvol te kunnen inzetten.

Waarom zaait het waterschap niet meer klavers in?

We zullen een proef doen met de inzaai van witte klaver. Dit soort is vrij goed bestand tegen verstoring en betreding.

Graag experimenteren met natuur-inclusieve landbouw in het gebied. Is ook positief voor waterkwaliteit. Waterschap kan een aanjagende functie hebben.

Natuur-inclusieve landbouw (NIL) is een veelomvattend begrip. De provincie is bezig om hier invulling aan te geven. Als waterschap zijn wij volgend hier in en kijken wij mee in hoeverre invulling van Natuur-inclusieve landbouw ook voor ons een rol kan spelen bij het behalen van de KRW doelen. Binnenkort zitten we met de projectleider van NIL om tafel om dit verder uit te werken.

Werken jullie samen met de ANOG, als het gaat om akkerranden?

De akkerranden vallen onder het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) en worden benoemd als blauwe diensten. Om dit mogelijk te maken is de natuurbeheerplankaart aangepast met een gebied waar

waterdoelen gerealiseerd kunnen worden. De kruidenrijke akkerrand is zo'n maatregel / beheerpakket die daaronder valt en wordt ook wel blauwe dienst genoemd. Er is nauw contact met de ANOG over de te realiseren akkerranden.

Graag aanleg van robuuste rietoevers langs kanalen voor insecten en vogels, ook op het droge.

Wij kennen het belang van robuuste rietoevers. Met ons huidige, extensievere maaionderhoud zien we de rietoevers uitbreiden langs kanalen en hoofdwatgangen. We hoeven hiervoor op dit moment nog niets extra's te doen en wachten graag even af hoe sterk de rietontwikkeling de komende jaren zal zijn.

Hoe gaat het waterschap om met het stimuleren van de bijen?

Ons huidige ecologische maaionderhoud is ook afgestemd op bijen. Doordat we in het groeiseizoen één talud kort maaien waarbij altijd wel wat licht bodembeschadiging optreedt, kunnen veel solitaire bijen hierin nestelen. Het andere talud blijft gespaard waardoor hier bloeiende planten aanwezig zijn. Pollen, nectar en nestgelegenheid zijn op deze manier beschikbaar.

De Gaast is bij hoogwater een prachtig natuurgebied. Kan daar langere tijd water in blijven staan? Dat is wellicht ook goed als buffer voor de wateraanvoer.

De Gaast is een gebied van Staatsbosbeheer. Als Staatsbosbeheer andere peilen zou willen, dan kunnen we kijken of dat mogelijk is zonder negatieve effecten voor omliggende percelen. We hebben nog geen verzoek van Staatsbosbeheer hierover gehad. Het is niet mogelijk om dit gebied te gebruiken als buffer voor wateraanvoer, omdat we in de winter ruimte willen houden voor buffer bij extreme afvoer situaties en een buffer voor de zomer niet gaat werken, omdat het water al verdampt zal zijn voordat we het nodig hebben.

Is er in het beekdal bij Veele een broekbos mogelijk?

Wat ons betreft is dit zeker bespreekbaar, maar het zal afhangen van het standpunt van de terrein beherende organisaties. Een dergelijk broekbos groeit dan immers op hun terrein. Een afstemmingsoverleg tussen belanghebbenden, de terrein beherende organisaties en het waterschap is gewenst.

Duurzaamheid/Energie

Hoe staan jullie tegenover het opslaan en onttrekken van warmte/energie in de bodem?

Dit ligt grotendeels buiten onze bevoegdheden. Alleen als er ook grondwater wordt onttrokken is er in sommige gevallen een watervergunning nodig, afhankelijk van de hoeveelheid en de diepte.

Water en ruimte

Het waterschap zal in het komende Waterbeheerprogramma (net als in het vorige beheerprogramma) apart aandacht besteden aan water en ruimte. Dit doen we omdat steeds meer taken consequenties hebben voor de ruimtelijke omgeving en omdat veranderingen in de ruimtelijke omgeving vaak van invloed zijn op de waterhuishouding. Met name de klimaatverandering en de toenemende druk op de ruimte door toename van piekbuien en perioden van droogte vragen om het aangeven van plekken waar meer risico's zijn dan anderen. We willen meer aandacht besteden aan overstromingsgevoelig gebied, veenoxidatie, kwetsbare gebieden voor wateroverlast en kwetsbare gebieden door droogte. Samen met de omgevingspartners, grondgebruikers en gemeenten en provincies gaan we bekijken hoe we ons watersysteem en de ruimtelijke omgeving toekomstbestendig kunnen maken.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Met alle opgaven moet het landschap niet verrommelen, dit geldt vooral voor energieprojecten(zonneparken en windmolens). Het waterschap kan partijen bij elkaar brengen en faciliteren en het waterbelang en de ruimtelijke kwaliteit meer en eerder inbrengen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals energieprojecten, proberen wij het waterbelang zo vroeg en duidelijk mogelijk in te brengen. De ruimtelijke inrichting is niet de verantwoordelijkheid van het waterschap, maar van de provincie en gemeenten. Binnen de Regionale Energiestrategie (RES) Groningen werken veel verschillende partijen, waaronder het waterschap, samen aan de energietransitie. Hierin is ook nadrukkelijke aandacht voor de gevolgen van de energietransitie op de inrichting van het landschap.

Samenwerking

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Graag samen met andere partijen toewerken naar een integrale gebiedsaanpak van energie-natuur-CO₂-veenoxidatie etc. Wil het waterschap en hoe gaat ze dat doen?

Het waterschap is een functionele democratie. Dat wil zeggen een overheid met een afgebakende taak; namelijk de zorg voor veilig, voldoende en schoon water. Het coördineren of initiëren van een integrale gebiedsaanpak past niet binnen de taken van een waterschap. Als andere partijen, zoals bijvoorbeeld de provincie, het initiatief zouden nemen voor een integrale gebiedsaanpak dan werken wij daar vanuit onze taak en rol graag aan mee.

Met de grote opgaven die op ons afkomen, moet je wel integraal samenwerken, maar dan zonder dat er vertraging optreedt.

Wij vinden samenwerking met andere partijen belangrijk. Samenwerking moet wel een doel hebben en geen doel op zich zijn. Er wordt altijd een afweging gemaakt met betrekking tot nut en noodzaak van samenwerking. Eventuele vertraging als gevolg van samenwerking wordt in de afweging meegenomen.

In hoeverre is het waterschap betrokken bij nieuw Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB), bijvoorbeeld Blauwe Diensten.

Wij stimuleren blauwe diensten al vanaf 2016 (zie akkerranden). De blauwe diensten vallen onder het ANLb en daarmee onder pijler 2 van het huidige GLB (wat is GLB). Voor de invulling van het nieuwe GLB zijn we betrokken bij een adviesgroep die meedenkt over wat onder pijler 1 en/of pijler 2 zou kunnen vallen, wat onder de eco-regelingen en hoe het Nationaal Strategisch Plan van Nederland zou moeten worden ingevuld. Het behalen van waterdoelen is voor ons daarin leidend.

Communicatie en transparantie

Het waterschap vindt communicatie met de omgeving van groot belang.

> Vragen en opmerkingen tijdens de gebiedsbijeenkomst:

Geeft het waterschap ook voorlichting via scholen? En doen jullie dat pro-actief of op verzoek?

Wij verzorgen regelmatig rondleidingen, gastlessen en excursies voor scholen. De meeste scholen in het gebied Westerwolde zijn aangesloten via het IVN-Scholennetwerk en worden zo geattendeerd op ons educatie-aanbod. Daarnaast doen wij mee aan diverse projecten (bijvoorbeeld Grunneger Weke, Gezondheidsweken, Geoweek, Future4Kids). Ook benaderen we zelf actief de scholen om ze te enthousiasmeren voor een specifiek onderwerp (bijvoorbeeld voorstelling van de PeerGroup op de zuivering in Stadskanaal, Wandelen voor Water in Smeerling en de musical Ruiten Aa). Momenteel werkt een aantal

voortgezet onderwijs scholen aan een Technasiumopdracht van ons. Onder meer over natuurvriendelijke oevers. Ook plaatsen we zo af en toe een advertentie in alle huis-aan-huisbladen om ons educatie-aanbod te promoten; de volgende staat gepland voor februari 2020. Daarnaast weten scholen ons ook goed te vinden. Scholen die al eens aan een activiteit van ons hebben deelgenomen, komen vaak ook weer terug.

Graag helder maken waarom je belasting moet betalen. Wat krijg je ervoor terug? Ook is het voor het gebied niet duidelijk hoe de kostenverdeling voor de belasting is.

Het waterschap legt dat eens per jaar uit in een flyer bij de belastingaanslag en ook in een grote advertentie in alle huis en huis bladen. Ook wordt het op de website uitgelegd. In een filmpje over het waterschap wordt dat ook nog eens uitgelegd. Het waterschap kan nadenken of ze dit ook nog op andere manier onder de aandacht kan brengen.

Benaderbaarheid van het waterschap is goed.

Dank u wel

Denk bij alles ook aan de kosten en maak duidelijk hoe je dat doet

Wij werken kostenbewust. We zorgen dat er evenwicht is tussen onze ambities en de realiseerbaarheid daarvan. In het nieuwe Waterbeheerprogramma zullen ook de financiële consequenties van onze ambities, plannen en maatregelen worden opgenomen. Ons bestuur ziet erop toe dat de lastenontwikkeling binnen de afgesproken marges blijft.

>> BESTUURLIJKE TERUGKOPPELING

De discussiebijeenkomst van Westerwolde was goed bezocht (35 externen plus 3 AB leden), tijdens de inloop ontvingen we ongeveer 15-20 mensen. Er was in de middag een groep mensen aanwezig met vertegenwoordigers van verschillende belangengroepen. In de middag waren de mensen het meest geïnteresseerd in de problematiek van veenoxidatie, men wil graag zicht op een oplossing. Er werd zeer constructief gediscussieerd. Bij de evaluatie aan het einde van de bijeenkomst waren de aanwezigen zeer positief. Men vond het een zeer nuttige en leerzame bijeenkomst. 's Avonds waren er op de inloopbijeenkomst (15-20 belangstellenden) vooral mensen die breed geïnteresseerd waren, lang bleven en over alle onderwerpen met de medewerkers in discussie gingen.

>> VERVOLG

Wanneer de verslagen van alle gebiedsbijeenkomsten gereed zijn, wordt met het algemeen bestuur van het waterschap besproken welke aanbevelingen en acties uit de bijeenkomsten zijn gekomen. Daarna wordt begonnen met het schrijven van het voorontwerp van het Waterbeheerprogramma 2022-2027. Dit Voorontwerp wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap en daarna voorgelegd aan het algemeen bestuur. Er is afgesproken dat dit voorontwerp ook aan alle deelnemers van de gebiedsbijeenkomsten wordt gemaild. Iedereen kan dan nagaan of de door hen besproken zaken voldoende in het nieuwe waterbeheerprogramma worden benoemd en kan desgewenst een reactie mailen. Alle reacties van het algemeen bestuur en de reacties van de deelnemers aan de gebiedsbijeenkomsten en de klankbordbijeenkomst worden verwerkt in een reactienota. Dit betekent dat op iedere reactie een antwoord komt en wordt aangegeven of dit leidt tot aanpassing van de teksten van het waterbeheerprogramma. Deze aanpassingen worden daarna vastgesteld door het algemeen bestuur in oktober 2020 en worden verwerkt tot het ontwerp Waterbeheerprogramma. Het ontwerp Waterbeheerprogramma gaat in januari 2021 de inspraakprocedure in, waarin nogmaals gereageerd kan worden en waar ook weer een reactienota op komt. Voor de definitieve reactienota moeten we wachten totdat de landelijke inspraak periode van zes maanden,

voor het Stroomgebiedsbeheerplan Eems, in juni 2021 is afgelopen. De laatste aanpassingen leiden uiteindelijk tot het definitieve Waterbeheerprogramma 2022-2027 in het najaar van 2021. Iedere bijeenkomst met het algemeen bestuur is openbaar toegankelijk. De tijden van de vergaderingen komen tegen die tijd op de website te staan.

Planning:

5 Februari 2020	Terugkoppeling aan het Algemeen Bestuur van de resultaten en afspraken uit de zes gebiedsbijeenkomsten.
10 juni 2020	Discussie met het algemeen bestuur over het voorontwerp Waterbeheerprogramma.
15 Juni 2020	Toesturen voorontwerp Waterbeheerprogramma aan de deelnemers van Gebiedsbijeenkomsten.
Juli – Aug. 2020	Reacties verzamelen op het voorontwerp Waterbeheerprogramma.
28 Oktober 2020	Discussie met het algemeen bestuur over de reactienota.
9 December 2020	Vaststelling door het algemeen bestuur van het Ontwerp Waterbeheerprogramma.
1 Januari 2021	Start zes weekse inspraak periode op het Ontwerp Waterbeheerprogramma.
Oktober 2021	Vaststelling definitieve Waterbeheerprogramma 2022-2027 door algemeen bestuur.

Contactpersonen voor watersysteem Westerwolde

Gebiedscoördinator	Wilfried Heijnen	w.heijnen@hunzeenaas.nl
Gebiedshydroloog	Ronald Leeraar	r.leeraar@hunzeenaas.nl
Waterkwaliteitsadviseur	Evert van der Laan	e.van.der.laan@hunzeenaas.nl
Aquatisch Ecoloog	Peter Paul Schollema	p.schollema@hunzeenaas.nl
Teamhoofd buitendienst	Arjen de Jonge	a.de.jonge@hunzeenaas.nl